

Conceptverslag Standaardisatieraad

Datum: Donderdag 7 maart, 10:00 – 12:00 uur

Locatie: MS Teams (online)

Aanwezigen: Marc Mittelmeijer (voorzitter), Peter Boersema (KBb-e), Fons Dingelstad (OCW), Bert-Jan Geveke (DUO), Ernst-Jan Heuseveldt (VDOD), Hans Louwhoff (SURF), Marianne Mulder (Kennisset), Henk Nijstad (Bureau Edustandaard), Stephan de Valk (MEVW), Ewout Tenhagen (PO-Raad en VO-raad)

Afwezig: Martijn Timmer (geen vervanger aanwezig)

Gast sprekers: Bas Kruiswijk (MORA/MOSA)

1. Opening

- De voorzitter opent de vergadering. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Mededelingen

- De voorzitter stelt het verslag van de vergadering op 7 december 2023 vast. Er zijn geen opmerkingen. De actiepunten vanuit de vorige vergadering zijn geagendeerd of in behandeling.
- De voorzitter vraagt in het kader van de Groeifondsprogramma's of NOLAI inmiddels is aangehaakt. Henk geeft aan dat NOLAI via de Informatiekamer mondeling heeft aangegeven mee te willen doen aan de eerstvolgende architectuurdag. Het contact is nog niet gelegd, samen met Kennisset als sectorpartner wordt hier aan gewerkt.
- De voorzitter meldt dat hij met een Nederlandse delegatie naar de Open Education conference OER24 in Cork, Ierland gaat om te zien wat daar speelt.

Actiepunten vanuit de vorige vergadering

1	Bureau Edustandaard werkt voor de volgende vergadering samen met de sectorpartners de rol en positionering van Edustandaard uit, toetst deze aan de hand van twee concrete voorbeelden in het fo, mbo en ho.	Actie Bureau Edustandaard
2	Informeren van de Standaardisatieraad over een nog te organiseren 3e architectuurdag.	Actie Bureau Edustandaard
3	Uitwerken en expliciet maken van de rol van Edustandaard, waarbij de huidige samenwerking tussen PSS en Edustandaard als voorbeeld wordt genomen: hier is een goed uitgevoerde ROSA-scan en een beoordeling van de kwaliteit van het ontwikkelproces een noodzakelijke voorwaarde voor het implementeren van een nieuwe (of gewijzigde) afspraak.	Actie Bureau Edustandaard
4	Bureau Edustandaard levert samen met de voorzitter van de Standaardisatieraad pro-actief input op fase 2 van het onderzoek van van OCW.	Actie Bureau Edustandaard

3. Update Bureau Edustandaard

- Vanuit bureau Edustandaard geeft Henk Nijstad een toelichting op de voortgang van enkele ontwikkelingen. Een van de aandachtspunten is dat er verwarring bestaat over de term 'in beheer bij Edustandaard'. Vanuit Edustandaard wordt toegezien op de architecturale

samenhang, worden enkele sectorbrede standaarden ontwikkeld en wordt een kwaliteitsstempel geleverd op de procesgang. De beoordeling van de procesgang wordt nu 'in beheername bij Edustandaard' genoemd. Deze term is verwarrend want Edustandaard beheert formeel niet de standaard maar ziet toe op de kwaliteit en de procesgang. Deze term wordt daarom aangepast naar 'geregistreerd bij Edustandaard' en wordt de komende tijd doorgevoerd in alle documentatie.

- Hans Louwhoff reageert dat dit een prima aanpassing is. Edustandaard en de Standaardisatieraad moeten echter wel blijven kijken naar de kwaliteit van het proces waarlangs een standaard tot stand is gekomen. Het klopt dat Edustandaard de standaard feitelijk niet zelf maakt en dat dit vanuit het veld komt. Henk geeft aan dat partijen zoals bijvoorbeeld de Groeifondsprogramma's zich nog niet vanzelfsprekend en pro-actief melden bij Edustandaard en de procesgang op standaarden te laten bekijken. Hij wil daarover in gesprek met de Standaardisatieraad om hierin het standpunt te bepalen.
- De voorzitter merkt op dat dit punt samenhangt met agendapunt 7 waar de positionering en rol van Edustandaard in de ict-basisinfrastructuur aan de orde komt. Edustandaard registreert standaarden, ziet toe op de kwaliteit van de procesgang van standaarden en de samenhang van architectuur standaarden. Dit heb je allemaal nodig om tot een genormaliseerd stelsel van afspraken te komen. Taal is daarbij belangrijk voor de positionering van Edustandaard en welke rol Edustandaard kan spelen in het stelsel om de hygiëne en regie op afspraken te bewaken. Edustandaard is ook een ontwikkelplek waar al dan niet op verzoek van partijen standaarden worden ontwikkeld. Henk vult aan dat een aantal afspraken breed worden toegepast over verschillende sectoren en ketendomeinen, zoals Toegang, IBP, UBV en Edukoppeling. Deze afspraken worden wel in Edustandaard werkgroepen beheerd.
- Stephan de Valk onderschrijft het belang van deze discussie over de rol van Edustandaard en de Standaardisatieraad. Stephan stelt voor dit te agenderen voor de volgende vergadering en daarbij de criteria toe te lichten aan de hand van twee concrete casussen (bijvoorbeeld een vanuit Edu-V en een vanuit het hoger onderwijs). Peter Boersema vult aan dat dit ook vanuit het perspectief van een werkgroep (de praktijk) een belangrijk thema is. Waar ben je wel en niet van en wat kun je wel en niet verwachten van Edustandaard, ook ten aanzien van de implementatie van een standaard. Vanuit de werkgroepen wordt duidelijkheid verwacht van de Standaardisatieraad.
- De voorzitter concludeert dat we in een transformatieproces van het onderwijs zitten waarbij het belangrijk is dat er goede standaarden zijn. Het is nodig om te expliciteren wat er qua proces en inhoud nodig is op het gebied van standaarden om het stelsel goed te laten functioneren. De Standaardisatieraad moet hierover in gesprek blijven wat de aard en de rol van Edustandaard is. In welke mate is de Standaardisatieraad ontwikkelend, registrerend, toetsend en beoordelend op inhoud?
- Bert-Jan Geveke adviseert om met Forum Standaardisatie te spreken over hun werkwijze om hiervan te leren. Henk verwelkomt deze suggestie en geeft aan dat er reeds contact is gelegd met Forum Standaardisatie hierover.
- Ter afsluiting van de update vanuit Bureau Edustandaard geeft Henk een korte toelichting op de nieuwe versie van de FDE-set. De Standaardisatieraad bekrachtigt dat de FDE-set de status geregistreerd krijgt zodat PSS (Programma Start Schooljaar) conform het afgesproken proces deze wijziging kan begeleiden in de leermiddelenketen.
- Ten slotte licht Henk toe dat Edu-V mede op basis van de samenwerkingsovereenkomst een eigen pagina op Edustandaard.nl gekregen met informatie over de afspraken, uitwisselingen en voorzieningen die onder het afsprakenstelsel vallen.

Actie: Bureau Edustandaard werkt voor de volgende vergadering samen met de sectorpartners de rol en positionering van Edustandaard uit, toetst deze aan de hand van twee concrete voorbeelden in het vo, mbo en ho.

Besluit: De Standaardisatieraad bekrachtigt de nieuwe versie van de FDE-set, zodat PSS (Programma Start Schooljaar) conform het afgesproken proces deze wijziging kan

Opbrengsten tweede Architectuurdag Groeifondsprojecten

Gastprekers: Bas Kruiswijk (MORA/MOSA)

- Bas Kruiswijk geeft een presentatie over de opbrengst van de tweede Architectuurdag op 1 februari 2024. Het doel van deze dagen is het in kaart brengen van de raakvlakken, risico's en afhankelijkheden van de Groeifondsprogramma's. De dag is inventariserend en agenderend van aard. Aan de hand van een vergelijkingsraamwerk zijn onder andere het doel, doelgroep, de plek in de informatiehuishouding en gegevensuitwisseling van het onderwijs en IAM van de vijf deelnemende programma's in kaart gebracht.
- Bas memoreert aan een oproep voor sector-overstijgende afspraken met betrekking tot het metadateren van leermaterialen. Conclusie is dat we de krachten moeten bundelen om de afspraken op elkaar af te stemmen. De Standaardisatieraad geeft eensgezind aan dat hier een ondersteunende rol voor Edustandaard ligt, in goede samenwerking met de sectorpartners.
- De voorzitter bedankt Bas voor zijn presentatie en constateert dat we naar genormaliseerde gegevensmodellering toe moeten om te voorkomen dat we straks in de problemen raken als we dat gedecentraliseerd op verschillende plekken laten gebeuren. Een afspraak kan Edustandaard registreren en toetsen, maar het onderhoud blijft de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers cq gebruikers van een afspraak in de ketendomeinen. Hoe zit dit bij de groeifondsprogramma's zijn tijdelijk van aard zijn: wordt het beheer dan wel goed belegd? Bas geeft aan dat het gesprek hierover in principe in de Edustandaard werkgroepen moet plaatsvinden. Edustandaard heeft hier een hoedende taak namens alle onderwijsketens.
- Hans Louwhoff merkt op dat om deze reden SURF en MBO Digitaal vanaf de start de pen voeren in het programma Npuls. Alle diensten en producten die in Npuls worden ontwikkeld, vallen na afloop onder het beheer van SURF en/of MBO Digitaal, inclusief de afspraken en standaarden. De voorzitter reageert dat per programma dus moet worden geïnventariseerd bij welke organisatie het projectresultaat van een programma wordt belegd na afloop van het programma. Hans Louwhoff vult aan dat het de rol van Edustandaard is om deze aandachtspunten te constateren of de overdracht van afspraken en standaarden goed is geborgd en duurzaam worden belegd. De voorzitter stelt voor om dit onderdeel tijdens de volgende architectuurdag te inventariseren.
- Ernst-Jan Heuseveldt onderschrijft het belang om standaarden goed af te stemmen op elkaar en het belang van het goed beleggen van het eigenaarschap van afspraken, namelijk bij de direct-belanghebbenden. Marianne Mulder vult aan dat Kennisnet de penvoerder is van het programma Impuls Open Leermateriaal en dat de overdracht hier is geborgd. Het is de vraag of dit voor alle programma's geldt. Voor ontwikkeling en beheer van een genormaliseerd sectoroverstijgend begrippenkader en dito informatiemodellen ligt een grote taak bij Edustandaard die nu ook al vorm heeft gekregen. Denk bijvoorbeeld aan het ROSA Begrippenkader en de activiteiten van de adviesgroep Samenhang hierin.
- De voorzitter vraagt hoe we met elkaar zicht houden dat de implementatie en toepassing van standaarden goed gaat en dat partijen zijn aangehaakt op de standaarden? Bas Kruiswijk geeft aan dat participeren in de werkgroepen belangrijk blijft.
- Stephan de Valk merkt op dat voor het programma Edu-V een beheerstichting wordt opgericht om de continuïteit te borgen. Ten aanzien van Edustandaard is het identificeren van de overlappende issues tussen programma's belangrijk. Welke governance hoort bij deze overlappende issues? Wat zijn de onderwerpen waar ingrijpen nodig is en met welke interventies? Henk geeft aan dat aan de voorkant goed wordt gesproken met de verschillende partijen. Aan de achterkant kunnen we meer doen op de toetsing of standaarden daadwerkelijk worden toegepast.
- De voorzitter concludeert dat de Standaardisatieraad uitkijkt naar de opbrengsten van een nog te organiseren 3e Architectuurdag waarbij eventueel een verschil is te maken tussen NGF-

programma's die zelf afspraken(stelsels) ontwikkelen zoals Edu-V en Npuls, en programma's die hier gebruik van gaan maken zoals LLO Katalysator en Leeroverzicht.

Actie: Informeren van de Standaardisatieraad over een nog te organiseren 3^e Architectuurdag.

4. Samenwerking Edu-V <> PSS <> Edustandaard

- Peter Boersema geeft vanuit zijn rol als werkgroepvoorzitter Distributie en toegang een presentatie. Deze gaat over rollen en verantwoordelijkheden, maar daarnaast ook de implementatie van standaarden. Hoe gaan we om met transitieperiodes van oude naar nieuwe standaarden? Peter wil dat we als Edustandaard leren van de sterke punten in de samenwerking met PSS als implementatiepartij aan de hand van drie vragen (zie presentatie).
- Ernst-Jan Heuseveldt pleit ervoor om vooraf eisen te stellen aan de eigenaarschap en de levensvatbaarheid van een standaard. Stephan de Valk geeft aan contact te hebben gehad met Jos Brouwer, eindverantwoordelijk voor PSS en termen uit de presentatie graag met hem te bespreken. Peter Boersema vult aan dat hij graag ziet dat registratie bij Edustandaard verplicht wordt gemaakt. Henk vult aan dat vanuit Bureau Edustandaard contact is met PSS waarin op basis van de huidige, jarenlang beproefde samenwerking vooruit wordt gekeken naar de te verwachten nieuwe situatie mbt. Edu-V en de aankomende Stichting: hoe zou die samenwerking er uit kunnen zien. Marianne Mulder merkt op dat programma Start Schooljaar een strak jaarproject is dat goed loopt voor de implementatie van standaarden. We moeten alert zijn dat we deze werkwijze en de geleerde lessen uit het verleden kunnen borgen bij de ontwikkeling van nieuwe standaarden binnen Edu-V.
- De voorzitter geeft aan dat we de procesgang van een implementatietraject goed moeten beschrijven en daarmee aangeven wie waarvoor verantwoordelijk is en met freeze periodes moeten werken zodat de standaarden die worden toegepast zijn vastgelegd. Centrale vraag is wat de stelselrol van Edustandaard is in het systeem van registreren en vaststellen van standaarden. Daarnaast hoe de verantwoordelijkheid naar gebruikers toe verdelen die inhoudelijk verantwoordelijk zijn. Daar moeten we goede gestandaardiseerde processen voor inrichten.
- Peter Boersema geeft aan graag een akkoord en steun te hebben voor het expliciet maken van de impliciete werkwijze en het verplicht stellen van de registratie van een standaard. Hans Louwhoff reageert dat eigenaarschap bij de gebruikersorganisaties nodig is. Binnen het hoger onderwijs is geen vraag meer en zijn standaarden en architectuur meer gemeengoed dan in het funderend onderwijs. Fons Dingelstad steunt de lijn van denken. De vraag is hoe we deze verplichting tot een realiteit maken in de totale governance van het stelsel waar iedereen zich aan houdt. Hier zijn andere vormen van governance voor nodig en hebben we een inhaalslag te maken bij bestuurders.
- De voorzitter concludeert dat er veel steun is om het signaal af te geven en wij als Standaardisatieraad nog veel te doen op stelselniveau om het waar te maken in de implementatie.

Actie: Uitwerken en expliciet maken van de rol van Edustandaard, waarbij de huidige samenwerking tussen PSS en Edustandaard als voorbeeld wordt genomen: hier is een goed uitgevoerde ROSA-scan en een beoordeling van de kwaliteit van het ontwikkelproces een noodzakelijke voorwaarde voor het implementeren van een nieuwe (of gewijzigde) afspraak.

5. Samenwerkingsovereenkomst Edustandaard – Edu-V

- De Standaardisatieraad bespreekt de samenwerkingsovereenkomst tussen Edustandaard en Edu-V. De opmerkingen uit de eerdere bespreking van de Standaardisatieraad zijn verwerkt en deze versie is ook op 29 februari 2024 besproken in het bestuurlijk overleg Edu-K.
- Er zijn geen inhoudelijke opmerkingen op het document en de Standaardisatieraad gaat akkoord met bijgaande versie van de samenwerkingsovereenkomst. De Standaardisatieraad geeft Bureau Edustandaard mandaat om de in de samenwerkingsovereenkomst genoemde werkprocessen samen met Edu-V verder uit te werken. Bureau Edustandaard rapporteert hierover terug aan de Standaardisatieraad.

Besluit: De Standaardisatieraad gaat akkoord met de bijgaande samenwerkingsovereenkomst Edustandaard – Edu-V als basis onder de samenwerking met Edu-V. De Standaardisatieraad geeft Bureau Edustandaard mandaat om de in de samenwerkingsovereenkomst genoemde werkprocessen samen met Edu-V verder uit te werken. Bureau Edustandaard rapporteert hierover terug aan de Standaardisatieraad.

6. Onderzoek ict-basisinfrastructuur PO/VO

- De secretaris geeft een korte update over de stand van zaken rond het onderzoek dat in opdracht van het ministerie van OCW, directie po/vo wordt uitgevoerd door VKA en Berenschot. Fons Dingelstad vult hierop aan en benadrukt dat Edustandaard wordt betrokken in fase 2 van het onderzoek en het vrij staat om aan de voorkant input te leveren. De onderzoekers komen in april/mei 2024 met de contouren van fase 2 waarop het vervolgens mogelijk is te reageren.
- De voorzitter merkt op dat standaarden en architectuur een essentiële rol spelen in het onderwijsstelsel en dat we met elkaar de goede keuzes moeten maken. Het is daarom belangrijk om aan de voorkant al de goede input mee te geven en niet achteraf moeten gaan repareren. Aan de Standaardisatieraad wordt gevraagd welke input het aan het Bureau wil meegeven over de positie van Edustandaard in het stelsel.
- Peter Boersema doet de suggestie om de rol van Edustandaard met een concreet voorbeeld uit het funderend onderwijs duidelijk te maken zoals eerder deze vergadering besproken.
- De voorzitter concludeert – mede op basis van de vorige agendapunten - dat de Standaardisatieraad nogmaals onderstreept dat Edustandaard een belangrijke systeemrol vervult in het bewaken van de samenhang tussen architecturen en de kwaliteit in de procesgang van standaarden. Het is verstandig om deze input vooraf mee te geven in fase 2 van het onderzoek.
-

Actie: Bureau Edustandaard levert samen met de voorzitter van de Standaardisatieraad pro-actief input op fase 2 van het onderzoek van van OCW.

7. Rondvraag en afsluiting

- De voorzitter sluit de vergadering. De volgende vergadering is op 23 mei 2024 van 10:00 – 12:00 uur, fysiek in Utrecht (aansluitend lunch).